

Gemeente Groningen
Afdeling Omgevingsplanologie
Postbus 7081
9701 JB Groningen

Betreft: zienswijze TAM-omgevingsplan 110kV-kabelverbinding Vierverlaten-Meerstad

Datum: 16 januari 2025

Geachte gemeente Groningen,

Namens Natuurbegraven Nederland en de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, hierna te noemen: “Natuurbegraven Nederland” dienen wij hierbij een zienswijze in tegen het ontwerp-wijziging TAM-omgevingsplan 110kV-kabelverbinding Vierverlaten-Meerstad (hierna: “TAM-omgevingsplan”).

Aanleiding en eerdere zienswijzen

In het kader van de noodzakelijke uitbreiding van de elektriciteitsnetwerpcapaciteit wordt voorzien in de aanleg van een ondergrondse 110 kV kabelverbinding. In oktober 2024 heeft het planvoornemen met voorstel van participatie ter inzage gelegen en in juni 2025 het ontwerp-voorkeursalternatief. Op beide momenten hebben wij, samen met Natuurmonumenten, zienswijzen ingediend (d.d. 30 oktober 2024 en 5 juni 2025). Hierin hebben wij ons belang benadrukt om onvoorwaardelijk uitvoering te kunnen geven aan onze plannen voor natuurgebied Kardinge, waaronder het project Kardinge Groeit.

Relatie met Kardinge en Kardinge Groeit

Het aangewezen tracé raakt natuurgebied Kardinge, wat in beheer en eigendom is bij Natuurmonumenten, en loopt tevens door het bestemd projectgebied van Kardinge Groeit. Hoewel dit project formeel is gelegen binnen de gemeente Het Hogeland en voorliggende plan het project niet rechtstreeks raakt, beschouwen wij het TAM-omgevingsplan als onlosmakelijk onderdeel van de totale kabelverbinding Vierverlaten-Meerstad. Vanuit die samenhang dienen wij deze zienswijze in. Wij zullen voorliggende zienswijze ook delen met de gemeente Het Hogeland.

Met Kardinge Groeit wordt het natuurgebied Kardinge uitgebreid en verbonden met omliggende natuur. Binnen dit project wordt tevens ruimte geboden voor natuurbegraven. In onze zienswijze van 5 juni 2025 hebben wij nadrukkelijk aangegeven dat de aanleg of aanwezigheid van een hoogspanningskabel geen belemmeringen mag opleveren voor de aanleg, het beheer, het onderhoud en het gebruik van alle verschillende functies, onderdeel van de natuurbegravingsplaats, te noemen natuur en begraven.

Overleg met TenneT en ontbreken van duidelijkheid

Naar aanleiding van het gekozen ontwerp-voorkeursalternatief hebben in maart en november 2025 gesprekken plaatsgevonden met TenneT. In deze gesprekken zijn zorgen gedeeld en vragen gesteld.

Tot op heden hebben wij op een groot deel van deze vragen geen helder antwoord gekregen. Zo blijft de vraag wat de impact is van de voorstellingen tijdens de aanleg en daarna, en wat de impact is van de kabel op de natuurinrichting- en ontwikkeling (dit zou met name afhankelijk zijn van de diepteligging).

Wij constateren dat gesprekken met TenneT tot op heden onvoldoende duidelijkheid hebben geboden. Van een initiatiefnemer van een ingrijpend infrastructureel project in een bestemd natuurgebied, mag worden verwacht dat zorgvuldig wordt omgegaan met bestaande en vergunde plannen; die zorgvuldigheid ervaren wij hier onvoldoende.

Hieronder lichten wij onze belangrijkste aandachtspunten en voorwaarden toe.

Belemmeringen voor de uitvoering van Kardinge Groeit

Het inrichtingsplan voor Kardinge Groeit staat vast en is vergund via een afgeronde bestemmingsplanprocedure. Wij hebben verzocht dit ontwerp als uitgangspunt te hanteren, met daarbij de voorwaarde om het tracé onder het oppervlaktewater dan wel langs de rand van het gebied te laten lopen. In deze zones worden geen grafrechten uitgegeven en is de impact op de natuurontwikkeling minder groot.

De thans gepresenteerde tracékaarten laten zien dat met ons verzoek onvoldoende rekening is gehouden. Het tracé is voorzien in delen van het gebied waar natuurontwikkeling is gepland en grafrechten zullen worden uitgegeven. Wij verzoeken om een toelichting waarom, ondanks onze eerdere zienswijzen en gesprekken, toch voor de huidige locatie is gekozen en herhalen ons dringende verzoek het tracé onder het water of langs randen te situeren. Het is onbespreekbaar dat het tracé onder de geplande graven komt te liggen.

Daarnaast constateren wij dat in het TAM-omgevingsplan (artikel 10,1, lid 2) is vastgelegd dat de regels van artikelen 9.3 en 9.4 voorgaan op de regels van het geldende omgevingsplan (in ons geval dus Kardinge Groeit). Op grond van artikelen 10.7 en 10.8 kunnen hierdoor beperkingen ontstaan voor onder meer het wijzigen van het maaiveldniveau, het indrijven van voorwerpen dieper dan 0,8 meter onder maaiveld en het uitvoeren van bodembewerkingen. Dit betreft activiteiten die binnen het vergunde plan Kardinge Groeit expliciet mogelijk zijn gemaakt. Deze voorrangsbepaling leidt tot aanzienlijke onzekerheid over de uitvoerbaarheid van onze plannen, waar wij niet achter kunnen staan.

Natuurontwikkeling en houtopstanden

Binnen en nabij het tracé zijn bomen en houtopstanden gepland, exact ingetekend in het definitieve inrichtingsplan. De locaties hiervan zijn met grote zorgvuldigheid gekozen en in nauwe samenspraak met omwonenden afgestemd, mede vanwege effecten op uitzicht en beleving. De ecologische waarde van deze houtopstanden neemt toe naarmate deze ouder worden.

Voor ons is het onwenselijk en ontoelaatbaar dat op of nabij het tracé een beperkingen worden opgelegd die het ouder worden, vergroten of ecologisch waardevoller worden van bomen en houtopstanden belemmeren. Dergelijke beperkingen staan haaks op de doelstellingen en kernambities van Kardinge Groeit, namelijk het ontwikkelen van hogere natuurwaarden.

Juridische borging van toezeggingen

Tijdens het overleg van 13 november 2025 heeft TenneT aangegeven dat voor de Kardinge Groeit maatwerk zal worden toegepast en uitzonderingen zullen gelden op de gebruikelijke beperkingen binnen de belemmerende strook, zodat natuurinrichting en natuurgraven mogelijk blijven. Tevens is aangegeven dat bij een calamiteit de kabel buiten werking gesteld wordt, en dat geen open ontgraving zal plaatsvinden.

Wij achten het essentieel dat de toezeggingen niet uitsluitend mondeling blijven, maar planologisch en juridisch worden geborgd in het omgevingsplan of anderszins rechtszeker worden vastgelegd.

Impact op natuurbegraven en vertrouwen

Los van de praktische uitvoerbaarheid van onze plannen, verwachten wij dat de aanwezigheid van een hoogspanningskabel een negatieve invloed zal hebben op de uitgifte van grafrechten. Daarnaast vindt Natuurbegraven Nederland het niet wenselijk om mensen te begraven boven een 110 kV-kabel. Op basis van het huidige tracé in combinatie met de planregels (artikelen 10.7 en 10.8) kunnen circa 2.000 á 3.000 grafrechten (van gemiddeld € 5.000,- per stuk) niet worden uitgegeven.

Onze plannen zijn de afgelopen jaren met grote zorgvuldigheid en in nauwe samenspraak met omwonenden ontwikkeld. Wijzigingen in deze plannen, of het niet kunnen uitvoeren daarvan, hebben een aanzienlijke impact op de zorgvuldig opgebouwde vertrouwensband en onze geloofwaardigheid richting de omgeving.

Het niet kunnen uitgeven van grafrechten leidt tot aanzienlijke en structurele financiële schade, ondermijnt de exploitatie en continuïteit van het project en tast het vertrouwen van huidige en toekomstige gebruikers ernstig aan. Deze gevolgen zijn onevenredig, onvoldoende gemotiveerd en kunnen niet worden gerechtvaardigd. Meermaals hebben wij reële alternatieven aangedragen die deze effecten kunnen voorkomen. Indien de plannen ongewijzigd worden doorgezet, rest ons geen andere mogelijkheid dan het indienen van bezwaar en een planschadeclaim te waarde van minimaal het aantal graven wat niet kan worden uitgegeven en daar bijhorende reputatie- en vervolgschade.

Koppelkansen en tegenprestatie

Tot slot menen wij dat bij projecten met een grote ruimtelijke impact, zoals deze kabelverbinding, actief moet worden gezocht naar koppelkansen en landschappelijke en ecologische versterking van de omgeving. In dit verband wijzen wij op het concept van de provinciale Omgevingsvisie Groningen, waarin wordt gesteld dat *“grote ruimtelijke ingrepen gelijk opgaan met grote landschappelijke investeringen”*.

Concluderend

Wij concluderen dat het TAM-omgevingsplan in de huidige vorm leidt tot onaanvaardbare en onomkeerbare gevolgen voor de uitvoering van Kardinge Groeit. Door het gekozen tracé en de bijbehorende planregels wordt het uitgeven van grafrechten op substantiële delen van gebied

onmogelijk gemaakt. Daarmee wordt direct ingegrepen in een vergund plan en in de financiële drager onder zowel de natuurbegraafplaats als de natuurontwikkeling.

Wij achten het onacceptabel dat een ingrijpend infrastructureel project leidt tot het belemmeren van bestaande, vergunde plannen en tot substantiële financiële schade. Zonder dat hiervoor adequate juridische borging of compensatie wordt geboden. Vaststelling van het plan in de huidige vorm is voor ons dan ook niet aanvaardbaar.

Wij verzoeken het bevoegd gezag het TAM-omgevingsplan niet vast te stellen dan wel zodanig aan te passen dat:

- negatieve effecten op Kardinge Groeit en de natuurbegraafplaats op voorhand zijn uitgesloten;
- gemaakte toezeggingen juridisch en planologisch worden geborgd.

Indien hieraan niet wordt voldaan, behouden wij ons nadrukkelijk het recht voor om bezwaar en beroep in te stellen en een planschadeclaim in te dienen.

Wij verzoeken u ons actief te blijven betrekken bij het vervolgproces duidelijke en volledige antwoorden te geven op de genoemde vragen en aandachtspunten.

Met vriendelijke groet,

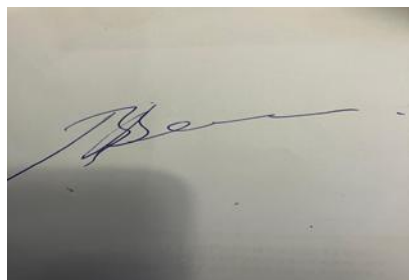
Natuurbegraven Nederland B.V. en Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten

i.o. Roy van Boekel-Gosens

Winfred Peters

Manager ontwikkeling en realisatie Natuurbegraven Nederland

Rombout Bennema

Gebiedsmanager Groningen en Noord Drenthe Natuurmonumenten